

AMCRA 2024

Op weg naar een verantwoord antibioticumgebruik bij alle dieren.

In dit plan worden de strategische doelstellingen met betrekking tot het antibioticumgebruik en resistentiebeleid bij dieren in België tussen 2021 en 2024 beschreven. Het plan bouwt voort op het AMCRA 2020 plan.

Er wordt gestreefd naar **een minimaal antibioticumgebruik bij alle diersoorten en door iedere dierenarts**. Hiervoor wordt bepaald **wat de grenzen van een verantwoord gebruik zijn**.

Alle voorgestelde maatregelen passen in het idee van een **duurzame dierhouderij** waarbij een optimale diergezondheid en dierenwelzijn wordt nagestreefd met aandacht voor de maatschappelijke verwachtingen en milieu impact en zonder afbreuk te doen aan de economische rendabiliteit. De strategie is er op gericht om via **maximale preventie de noodzaak tot gebruik van antibiotica zo veel mogelijk te beperken**. Wanneer antibioticumbehandelingen onvermijdbaar zijn, moeten ze optimaal worden toegepast.

Het realiseren van de voorgestelde doelen zal opnieuw inspanningen vragen van alle betrokken sectoren en overheden. Ook in dit plan gaan we maximaal uit van autocontrole, maar rekenen we eveneens op de steun van de overheden om via de weg van co-regulatie stappen vooruit te zetten.

Reductiedoelstellingen

Bij het opstellen van de onderstaande doelstellingen wordt uitgegaan van het behalen van de doelstellingen beschreven in het plan AMCRA 2020. Een blijvende monitoring van deze doelstellingen (totaal gebruik, met antibiotica gemedicineerde voeders en gebruik van antibiotica met rode AMCRA kleurcode) moet er voor zorgen dat deze nooit opnieuw worden overschreden.

1. Het totaal antibioticumgebruik bij dieren in België evolueert naar het mediaangebruik in Europa tegen 2024.

In het laatste ESVAC rapport situeerde de mediaan van het antibioticumgebruik in 30 Europese landen zich op 57 mg/PCU. In de laatste jaren is deze mediaan relatief stabiel gebleven. Ook landen met vergelijkbare, intensieve productiesystemen als België, hebben een antibioticumgebruik rond de 60 mg/PCU. In 2018 was het totaal antibioticumgebruik bij dieren in België 94,6 mg/kg¹ (BelVet-SAC). Een graduele reductie van het antibioticumgebruik in België moet finaal leiden naar een totaal gebruik van 50 mg/kg biomassa en dit tegen eind 2024.

2. Diersoortspecifieke grenswaarden op bedrijfsniveau en maximum 1% alarmgebruikers tegen 2024

Voor iedere diercategorie (voedselproducerende dieren) worden benchmarkwaarden opgesteld. Hierbij zal van meet af aan duidelijk worden gemaakt waar de grenswaarden voor laaggebruikers (groene zone), aandachtgebruikers (gele zone) en grootgebruikers (rode zone) zullen liggen in 2024. De grenswaarden voor 2024 zullen zo worden bepaald dat het realiseren ervan zal overeenkomen met het beoogde doel van 50 mg/kg biomassa over alle diersoorten heen. Deze waarden zullen in 2020 worden vastgelegd op basis van de op dat moment beschikbare benchmarkdata. De weg ernaartoe zal evenwel stapsgewijs zijn waarbij tussentijdse grenzen zullen worden bepaald. Er zal gestreefd worden

¹ mg/kg biomassa is vergelijkbaar met mg/PCU zoals in ESVAC rapport

naar een evenredige verdeling van de lasten over de verschillende diersoorten. Op deze manier worden alle veehouders en dierenartsen individueel geresponsabiliseerd.

Er wordt in elke diercategorie gestreefd naar zo veel mogelijk laaggebruikers en zo weinig mogelijk aandachts- en actiegebruikers. Grootgebruikers (rode zone) worden actief opgespoord en gecontacteerd. Bedrijven/diercategorieën in de rode zone moeten samen met de bedrijfsdierenarts een plan opmaken waarin de acties die moeten leiden tot een drastische reductie van het antibioticumgebruik worden gestipuleerd. Bedrijven/diercategorieën die lange tijd in de rode zone blijven of herhaaldelijk in de rode zone belanden worden beschouwd als alarmgebruikers (paarse kleurcode). Ter identificatie van deze paarse bedrijven/diercategorieën zullen beslissingsbomen worden opgesteld. Zij zullen in het bijzonder worden opgevolgd door lastenboeken en/of overheden. Er wordt gestreefd naar een situatie van max 1% alarmgebruikers per diercategorie.

3. Maximaal gebruik van colistine is 1 mg/kg tegen 2024

Voor Europese landen met een laag gebruik van colistine in de diergeneeskunde heeft EMA een doelstelling van 1 mg/PCU gebruik voorop gesteld. In 2018 bedraagt het gebruik van colistine in België 1,69 mg/kg en werd er al met 64,4% gereduceerd sinds 2011. Het streefdoel is om uiterlijk eind 2024 de EMA doelstelling te realiseren. Hiertoe zal het gebruik van colistine in gemedicineerde voeder uiterlijk 2021 stopgezet worden.

Om deze doelstellingen te bereiken worden volgende concrete acties vooropgesteld:

1. Datacollectie en benchmarking van antibioticumgebruik voor alle dieren

Op dit moment wordt het antibioticumgebruik op bedrijfsniveau reeds verzameld voor alle bedrijven waar varkens, pluimvee en vleeskalveren worden geproduceerd en op de meerderheid van de melkveebedrijven. Het doel is om dit systeem verder uit te breiden zodat tegen uiterlijk 2022 alle voedselproducerende dieren in een wettelijk verplicht systeem zijn opgenomen. Daarnaast moet een systeem opgezet worden om ook het antibioticumgebruik bij gezelschapsdieren te monitoren via de dierenarts. Dit systeem moet uiterlijk 2024 operationeel zijn. Voor de bedrijfsdierenartsen moet een ondersteuning voorzien worden voor het administratieve werk verricht in kader van de antibioticumgebruik datacollectie.

2. Datacollectie en benchmarking voor alle dierenartsen

Alle dierenartsen die actief zijn in de sector van de voedselproducerende dieren moeten gebenchmarkt worden via de data die gecollecteerd worden op bedrijfsniveau. Dierenartsen die actief zijn in de niet-voedselproducerende dieren (gezelschapsdieren, paarden, bijzondere dieren,...) moeten AB gebruiksdata rapporteren op praktijkniveau. Dierenartsen moeten twee maal per jaar een benchmark rapport ontvangen en moeten, wanneer ze een te hoog gebruik hebben een plan van aanpak opstellen ter verbetering. Dit plan moet door de overheid of een autocontrole orgaan van de dierenartsen worden beoordeeld. Dierenartsen die systematisch in de rode zone zitten worden actief gecontacteerd door de bevoegde overheden.

3. Individuele coaching voor aandacht-, groot- en alarmgebruikers

Aandachts-, (gele), groot- (rode) en alarmgebruikers (paars) moeten actief worden begeleid naar een verbeterde diergezondheid en een gereduceerd antibioticumgebruik aan de hand van het

bedrijfsgezondheidsplan. In dit plan moet duidelijk gestipuleerd worden hoe en binnen welke termijn er wordt voorzien om te zakken naar een meer aanvaardbaar niveau. Het opstellen en opvolgen van de vooruitgang van het bedrijfsgezondheidsplan moet gefaciliteerd worden door de bedrijfsdierenarts en voor de alarmgebruikers eveneens door een externe coach. Hiertoe worden op gele bedrijven jaarlijks minimaal 3 contactmomenten tussen veehouder en bedrijfsdierenarts voorzien waarvoor een vergoeding door de overheid wordt voorzien. Er wordt een team van gespecialiseerde coaches opgeleid (in analogie met de antibioticum management teams in ziekenhuizen) ter ondersteuning van de veehouders en dierenartsen. De werking van deze coaches moet ondersteund worden door de overheid.

4. Uitbreiding regelgeving met betrekking tot de “rode” antibiotica naar alle diersoorten

De regelgeving met betrekking tot het restrictief gebruik van “rode antibiotica” moet uitgebreid worden naar alle diersoorten. Tegelijk dient de beschikbaarheid van “gele” antibiotica gestimuleerd te worden, ook voor minor species. Niet kritisch belangrijke antibiotica moeten steeds prioritair kunnen gebruikt worden op de ‘rode antibiotica’. Hiertoe zal een werkgroep opgericht worden die in samenwerking met de overheid de mogelijkheden hiervoor oplijst. Rode antibiotica mogen enkel nog door de dierenarts worden toegediend en door de eigenaar/veehouder ter vervolledigen van een ingezette behandeling. Rode producten mogen dus nooit in de voorraad van de veehouder aanwezig zijn.

5. Gericht controles op basis van de geleverde rapporten van antibioticumgebruik

De rapporten over het gebruik en het verschaffen van antibiotica laten toe om irregulariteiten op te sporen op het vlak van kwantitatief en kwalitatief gebruik. De overheid voert gerichte controles uit bij veehouders en de dierenartsen om anomalieën op te sporen. Hiervoor moeten inspecteurs op het veld beschikken over een adequate kennis over de correcte toepassing van de wetgeving en de inhoud en betekenis van de benchmarkrapporten. Ook de legitimiteit van het gebruik van antibiotica, die enkel vergund zijn voor humaan gebruik, maar op gronden van cascade worden gebruikt bij niet-voedselproducerende dieren moet door de overheid opgevolgd worden.

6. Voortgezette opleiding veehouders met betrekking tot diergeneesmiddelengebruik

Alle veehouders die een contract voor bedrijfsbegeleiding hebben en bijgevolg het recht om een voorraad van antibiotica op hun bedrijf te hebben, moeten verplicht een opleiding volgen met betrekking tot goed en voorzichtig gebruik van deze geneesmiddelen. Daarnaast moet deze opleiding ook aandacht besteden aan de mogelijkheden van preventieve maatregelen die tot een reductie van het AB gebruik kunnen leiden (cfr fytolicensie). Deze opleiding zal om de 5 jaar moeten hernieuwd worden. Veehouders die in de groene zone zitten (laaggebruikers) krijgen een vrijstelling voor deze opleiding.

7. Sensibilisatie en educatie blijven cruciaal

AMCRA zal blijvend inzetten op adviseren, communiceren en sensibiliseren via alle beschikbare geschreven en gesproken communicatiewegen en door zichtbaarheid op beurzen en evenementen. De samenwerking met de voedselverwerkende industrie en retailers zal worden geïntensifieerd. Daarnaast zal AMCRA opleidingspakketten uitwerken die kunnen aangewend worden voor landbouwscholen, hoge scholen, postacademische vormingen,... Dit zal gebeuren in samenwerking met alle partners van AMCRA. Hierbij zal ook maximaal gebruik gemaakt worden van inzichten die bekomen worden uit de AB gebruiksdata zoals deze worden geanalyseerd door de data-analyse eenheid van AMCRA.

8. Focus op dierziektepreventie

Het niveau van bioveiligheid en dierziektepreventie op de veebedrijven moet verhoogd worden. Hiertoe worden actieve programma's opgezet om de bioveiligheid en het vaccinatieplan op ieder bedrijf te evalueren en bij te sturen waar mogelijk. De bioveiligheidsevaluatie wordt dan ook een integraal onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan. De competente overheden moeten kritische factoren zoals bezettingsdichtheid, speenleeftijd, minimale leeftijd voor transport,... actief controleren.

9. De monitoring en rapportering van antibioticumresistentie wordt opgedreven

De monitoring van antibioticumresistentie bij indicatorbacteriën wordt uitgebreid naar niet-voedselproducerende diersoorten. De monitoring van antibioticaresistentie bij pathogene bacteriën, afkomstig van voedselproducerende en niet-voedselproducerende dieren, krijgt meer aandacht en structuur. Hiervoor wordt een nationaal monitoringsprogramma opgesteld en de resultaten ervan worden jaarlijks breed bekendgemaakt. Er wordt ook een systeem opgezet waarbij de resultaten van antibioticaresistentie actief worden gecommuniceerd en toegankelijk worden gemaakt voor dierenartsen en veehouders. Er wordt een netwerk gecreëerd van laboratoria, die antibioticagevoeligheidstesten realiseren volgens een geharmoniseerde procedure. Bovenop dienen alle laboratoria die antibioticagevoeligheidstesten uitvoeren voor de diergeneeskunde een erkenning te hebben die jaarlijks wordt afgeleverd door een bevoegde overheid.